

Pas a desnivell

Crisi mundial

La trista situació de Polònia em suggereix una possibilitat que em vindria de gust aprofitar: ¿oi que es pot ésser antimilitarista quan es tracta d'exèrcits dels països que integren el Pacte de Varsòvia?

Amb aquesta confiança, em llançaré per a dir el que penso. En primer lloc, els problemes de Polònia, els profunds, no són d'aquells que es poden resoldre a baioneta calada. Els militars polonesos han començat a aïllar els líders sindicals. Aquest concepte d'«aïllar» sona a cosa coneguda, evoca les desaparicions del con sud de l'Amèrica llatina: alguns documentals sobre Varsòvia s'assemblen molt a escenes que havíem vist fa temps, de Santiago de Xile, de Buenos Aires o d'alguna altra ciutat salvada per la força de les armes. Els soldats patrullant pels carrers, amb les metralleres a punt i, com a teló de fons, els tancs, que solen ésser una mica antiquats, però que basten per a tenir a ratlla uns ciutadans inermes. Fa l'efecte que els militars tradicionals no evolucionen. Ep! Em refereixo als polonesos, com ja ho haurà entès tothom. Se'ls han ocorregut les coses de sempre, aquelles tan sabudes: suspensió dels drets de reunió i de manifestació, censura generalitzada, militarització de les empreses fonamentals, rigorós toc de queda, control de les converses telefòniques i de les notícies interiors i exteriors, suspensió de les activitats de les unions d'estudiants i de les associacions de periodistes, limitació dels serveis de correus, restricció dels desplaçaments dins del territori nacional i prohibició absoluta de sortir a l'estranger... En fi, tot allò que ja se sap de memòria, fins a arribar a les amenaces greus que inclouen la pena de mort. No es pot pas dir que el general Jaruzelski i els seus col·laboradors immediats s'hagin cremat les pestanyes rumiant solucions noves i, si posem ben a part les ideologies antagoniques, no costaria gens d'imaginar una reunió entre Jaruzelski, Pinochet, Videla (i algun altre general amb el qual ara no caic) que, des del punt de vista «tècnic», arribarien a un acord emocional pel que fa a la capacitat que s'autoatribueixen de salvar pàtries sense el permís explícit dels interessats.

En el cas dels militars polonesos hi ha un altre factor que deprimeix l'ànim. No tenen la gallardia marcial indispen-

sable, se'ls veu una orella comprometedora. No són forces de defensa, sinó d'atac —o d'agressió— interior, practiquen una mena d'intrusisme i sembla que tractin de fer la competència a la policia, que té unes funcions ben específiques a cada país de la terra. De l'exèrcit polonès no se'n refia del tot ni el seu veí poderós i protector. No perquè posi en dubte la valentia dels seus membres —el valor se'ls suposa—, sinó perquè davant d'uns grans cada vegada més forts, els petits són cada cop més febles. En cas de conflagració a gran escala, hi ha qui calcula que l'exèrcit polonès duraria un parell o tres de dies, a tot estirar. Per aquesta causa, la Unió Soviètica manté a Polònia dues divisions cuirassades, amb uns efectius d'uns onze mil homes cadascuna i tres-cents trenta-cinc tancs pesats dels darrers models; material, oficials i soldats són d'élite i el general Jaruzelski i els seus companys d'armes saben que, si tenien alguna ensopegada, trobaran empar i refugi en aquests gendarmes de primera categoria.

Les forces aèries poloneses compten amb aparells *Mig-21*, *Mig-23*, *Mig-17* i *Sujoi*. Són préstecs de bona voluntat, avions passats de moda. Ara: la Unió Soviètica s'ha reservat gelosament els seus perfeccionadíssims *Mig-27* i *Mig-28*, per si passava alguna desgràcia. Conserva, també, el monopoli del pro-

veïment i del manteniment de les eines velles cedides a l'aliat pobre, perquè als indigents se'ls ha de vigilar sempre. És una vella història que es repeteix a l'Est i a l'Oest...

Volia dir, i pràcticament ja ho he dit, que a l'exèrcit polonès actual li falta aquest element indispensable per a tot exèrcit que s'estimi, o sigui la valentia preceptiva que quedi per damunt de tota sospita. Amb els seus Migs anacrònics, els seus quatre submarins —exactament quatre—, el seu únic destructor —un de sol—, la seva cinquantena de dragamines i les baionetes calades, en té de sobres per a destruir sindicats i perseguir obrers, estudiants, periodistes, intel·lectuals o qualsevol ciutadà que se l'hi oposi. Però qui sap... El poble polonès ha donat més d'una sorpresa (els pobles, de tant en tant, en donen) i aquí és on la impunitat assegurada del general Jaruzelski es fa més antipàtica. Gran mal se'n fa del seu lluíment de medalles! Si l'encerta, podrà liquidar totes les noses amb desaparicions providencials i programades. Si falla, les divisions soviètiques el treuran del toll.

Per això deia que el Pacte de Varsòvia em permet d'expressar un antimilitarisme sentimental. Quan passa, passa... A vegades, cal pujar a un vehicle en marxa, perquè les ganes són moltes i les ocasions poques. ● PERE CALDERS